

Tikimybė, kad Rusija remis separatizmą Pietų Kaukaze ir Moldovoje „iki galo“ (t. y. iki visiškos nepriklausomybės) yra menka. Palankiausia Rusijai yra išsaugoti status quo – neaiškumo situaciją, kuri, lyginant su oficialiu pripažinimu, palieka Maskvai kur kas daugiau manevro laisvės ir sukuria mažiau įsipareigojimų. Didžiausias šio „trečiojo kelio“ privalumas - galimybė gauti politinių dividendų iš „po Kosovo“ susiklosčiusios situacijos.

Ar Rusija pripažins separatistinių darinių NVS erdvėje nepriklausomybę?

2008 metų kovo 12 dieną Padnestrės, Abchazijos ir Pietų Osetijos nepripažintų respublikų vadovai Maskvoje pasirašė susitarimą kartu siekti nepriklausomybės remiantis Kosovo precedentu. Beveik tuo pat metu aukščiausi Rusijos pareigūnai vienareikšmiškai pripažino, kad „išaldyti“ konfliktai Pietų Kaukaze iš principo yra analogiški Kosovo atvejui. Iki šiol analitikai beveik sutartinai tvirtino, jog nepaisant to, kaip bus išspręstas Kosovo klausimas, Rusija yra pasiruošusi panaudoti Kosovo precedentą savo interesams. Jeigu Kosovas būtų likęs integralia Serbijos dalimi, Maskva būtų galėjusi apeliuoti į savo politikos teisėtumą Čečėnijos, Dagestano ir kitų į autonomiškumą linkusių Rusijos regionų atžvilgiu. Tuo tarpu pripažinus Kosovo nepriklausomybę, Rusija įgytų svertus manipuluoti separatistinių teritorijų Moldovoje ir Gruzijoje tariama teise į savarankiškumą. Taigi, atsirišus Kosovo mazgui, kyla klausimas, kokį politikos modelį separatistinių regionų NVS erdvėje atžvilgiu nuo šiol rinksis Rusija? Ar Abchazijos, Pietų Osetijos, Padnestrės ir Kalnų Karabacho nepriklausomybės pripažinimas – įmanomas scenarijus?

1. Tautų apsisprendimo laisvė, valstybės teritorinis vientisumas ar „trečiasis kelias“?

Vienas būdų interpretuoti diskusijas dėl Kosovo statuso yra suvokti šią problemą kaip ginčą tarp dviejų fundamentalių tarptautinės teisės principų: tautų apsisprendimo laisvės ir valstybės teritorinio vientisumo principo. Tokios šio klausimo interpretacijos iki šiol laikėsi Rusija, tradiciškai griežtai pasisakanti už teritorinį vientisumą. Taip Maskva iš esmės siekė keletą tikslų: a) paneigti būgštavimus dėl galimų jos siekių aneksuoti kaimynines teritorijas (pavyzdžiui, Pietų ir Šiaurės Osetijų susijungimas), b) pagrįsti separatistinių judėjimų slopinimą Rusijos federacijos viduje, ir c) susikurti tarptautinės teisės sergėtojos įvaizdį tarptautinėje arenoje. Ar ši Rusijos laikysena gali keistis?

Oficialioji Maskva priešinosi Kosovo nepriklausomybės paskelbimui kaip potencialiam precedentui separatistiniams judėjimams bei kritikavo Vakarų po vasario 17 d. vienašališkos Kosovo nepriklausomybės deklaracijos, teigdama, kad JAV, Prancūzija ir Jungtinė Karalystė pripažindamos Kosovo nepriklausomybę pažeidžia valstybės teritorinio vientisumo principą iškeldamos tautų apsisprendimo teisę aukščiau kitų tarptautinės teisės normų. Nepaisant to, daugelis šiandieninių ir ankstesnių Rusijos veiksmų rodo, jog ji renkasi „trečiąjį kelią“ – „Kosovo precedentą“ Rusija suvokia ne tik kaip argumentą separatizmui pateisinti, bet ir vertina jį kaip

Numeris 2 (2)

2008 kovo 21 diena

Dvisavaitinis analitinis-informacinis biuletenis apie politinius, ekonominius ir socialinius procesus NVS erdvėje

Išleido Rytų geopolitikos studijų centras

www.rytugeopolitika.lt

miglotą tarptautinės teisės pagrindą turintį sprendimą, kuris gali atverti kelią įvairiems geopolitiniams žaidimams.

- **Rusijos pozicijos nevienareikšmiškumas.** Iki Kosovo nepriklausomybės paskelbimo Rusija vienareikšmiškai deklaravo paramą teritoriniam valstybės vientisumui tiek Serbijos, tiek Kinijos, tiek ir kitų valstybių atžvilgiu. Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas vienašališką Kosovo nepriklausomybės paskelbimą ir tarptautinį jo palaikymą pavadino „siaubingu precedentu, galinčiu sugriauti visą tarptautinių santykių sistemą bei sukelti aibę nenumatytų pasekmių visame pasaulyje“. Tokią poziciją Rusijai argumentuoja keliais praktiniais pavyzdžiais – tiek neramumais šiaurinėje Kosovo Mitrovicos srityje, smurto protrūkiu Tibete, platesnės albanų autonomijos reikalavimais Makedonijoje, nestabilumu Pietų Kaukaze ir pan.

Nepaisant neoficialių ekonominių ir politinių ryšių su Pietų Kaukazo separatistinių vienetų vadovybėmis nei viena iš jų nebuvo oficialiai pripažinta nepriklausoma respublika. Įtakai šiuose regionuose užtikrinti buvo sukurti alternatyvūs kanalai: prekybos embargas faktiškai nefunkcionavo, Rusijos kariniai daliniai dislokuoti separatistinėse teritorijose leido kontroliuoti situaciją argumentuojant siekiu užtikrinti stabilumą, o Rusijos pilietybės suteikimas separatistinių vienetų gyventojams (manoma, jog apie 90 proc. Pietų Osetijos ir Abchazijos gyventojų turi Rusijos pilietybę) leidžia Rusijai aktyviai dalyvauti sprendžiant krizes šiose teritorijose motyvuojant teisėtu siekiu apginti savo piliečius.

- **Nepripažinta Kosovo nepriklausomybė ir pripažintas Kosovo precedentas.** Dar iki vasario 17 dienos Kosovo nepriklausomybės deklaracijos Rusija pripažino, kad Kosovo nepriklausomybės atveju, jos santykiai su nepripažintais teritoriniais vienetais Pietų Kaukaze keisis. Maskva neoficialiai parėmė separatistinius jų siekius, pripažindama šių atvejų analogiją su Kosovu. Kovo 6 d. Rusija pasitraukė iš 1996 metais NVS Valstybių vadovų tarybos susitarimo dėl karinių, ekonominių ir politinių ryšių su Abchazija nutraukimo. Taip žengtas žingsnis link kokybinio tarpusavio santykių pokyčio ir galbūt – oficialaus Abchazijos valstybingumo pripažinimo. Tuo tarpu Pietų Osetijai pakartotinai išreiškus nepriklausomybės nuo Gruzijos siekį, Šiaurės Osetijos regioninis parlamentas parėmė projektą dėl galimo Pietų Osetijos inkorporavimo.

- **Politinės manipuliacijos.** Artėjant NATO viršūnių susitikimui Bukarešte, kuriame bus sprendžiamas Gruzijos narystės NATO veiksmų plano klausimas, oficiali Rusijos pozicija tapo dviprasmiška: viena vertus, pabrėžta, kad „iššaldyti“ konfliktai Pietų Kaukaze iš principo nesiskiria nuo Kosovo atvejo, antra vertus, Rusija patvirtino, jog gali paremti Abchazijos, Padnestrės ir Pietų Osetijos nepriklausomybės siekį jei potenciali NATO plėtra pažeis Rusijos interesus. Ši daugiavektorinė Rusijos pozicija puikiai iliustruoja įvairius teorinius modelius, nagrinėjančius kvazi-valstybinių separatistinių darinių funkcionavimo logiką. Bendras visiems separatistiniams židiniams būdingas dėsningumas yra tas, kad šių kvazi-valstybinių darinių santykių su metropolija (Kosovo su Serbija, Abchazijos ir Pietų Osetijos su Gruzija) problemų sprendimas pirmiausia slypi išoriniuose faktoriuose (geopolitinė konjunktūra, užsienio valsty-

bių, tarptautinių organizacijų parama ir kt.). Iš esmės tai reiškia, jog įvairūs kvazi-valstybiniai dariniai grėsmę ima kelti tik tada, kai jie patenka į didžiųjų valstybių geopolitines schemas.

- **„Trečiojo kelio“ praktinė išraiška.** „Trečiojo kelio“ arba separatistinių regionų „taivanizacijos“ scenarijaus, kuris numato šių politinių vienetų suverenizaciją „iki tam tikros ribos“, gaires brėžia kovo mėnesio Rusijos valstybės Dūmos nutarimas:
  - Separatistinių regionų nepriklausomybės klausimo sprendimą atidėti neapibrėžtam laikotarpiui
  - Galimybė nutraukti galiojančius įsipareigojimus dėl Pietų Osetijos ekonominės blokados
  - Rusija pasilieka teisę ginti nepripažintų vienetų teritorijoje reziduojančius Rusijos piliečius krizės atveju
  - Raginimas kaimyniniams regionams Rusijoje oficialiai plėtoti bendrus ekonominius projektus su Abchazija ir Pietų Osetija regioniniu ir individualių įmonių lygmeniu
  - Galimybė užmegzti tarpministerinius ryšius su separatistinių vienetų atitinkamomis ministerijomis konkreitiems bendriems klausimams spręsti (pavyzdžiui, kelių infrastruktūros atnaujinimas Pietų Osetijoje ir Abchazijoje)
  - Galimybė atidaryti Rusijos atstovybes nepripažintuose teritoriniuose vienetuose, siekiant stiprinti ir užtikrinti bendradarbiavimą visuomenės ar regioniniu lygiu.

2. Kosovo atvejis – unikalus ar universalus?

Vakarų valstybės, pripažindamos Kosovo nepriklausomybę deklaravo, kad Kosovo atvejis yra unikalus ir jo sprendimas nereikalauja Serbijos sutikimo dėl išskirtinių sąlygų – Kosovo albanų masinio genocido. Kiek pagrįstas V. Putino teiginys, kad jokio skirtumo tarp Pietų Kaukazo ir Balkanų atvejų nėra, ir kokios yra galimos tokios prielaidos pasekmės?

KOSOVAS

Konflikto raida:

- 1974 m. Jugoslavijos konstitucijoje numatytas Kosovo autonominės provincijos statusas.
- Nuo 1989 m. – S. Miloševićiaus režimas, nuvedęs link Kosovo pasipriešinimo, vienašališko Kosovo nepriklausomybės paskelbimo 1991 m. ir etninio valymo.
- 1999 m. NATO bombardavimas siekiant nutraukti etninį valymą
- Kosovo statuso sprendimas paliktas JT jurisdikcijai iki pat vienašališko nepriklausomybės paskelbimo 2008 m.

Etninė struktūra:

- Daugiau nei 90 proc. gyventojų sudaro etniniai albanai

Etninio valymo atvejai:

- Didelio masto Kosovo albanų genocidas

Konflikto priežastys:

- Etninės, religinės

Politiniai siekiai:

- Nepriklausomybė →

Išorės karinis/civilinis dalyvavimas:

- NATO, JAV, ES

Egzistuojantis derybinis mechanizmas:

- Tarptautinis/ internacionalizuotas

PADNESTRĖ**Konflikto raida:**

- Po II Pasaulinio Karo įkurta Moldovos tarybų socialistinė respublika, sujungus Rusijos Dniestro regioną ir kaimyninę Besarabiją.
- 1989 m. byrant Tarybų Sąjungai ir augant moldavų nacionalizmui, moldavų kalbą pripažinus valstybine, išaugo įtampa tarp sujungtų teritorinių vienetų.
- 1990 m. Padnestrė vienašališkai paskelbė nepriklausomybę nuo Moldovos
- 1991 m. jėga užimtos Moldovos institucijos Padnestrėje
- 1992 m. paliaubos ir demilitarizuotos saugumo zonos, kurios garantas – Rusijos karinės pajėgos, sukūrimas.
- 2006 m. referendumas Padnestrėje patvirtino nepriklausomybės nuo Moldovos siekį

Etninė struktūra:

- Rusai sudaro 30 proc. mažumą

Etninio valymo atvejai:

- Santykinai nedidelė dalis moldavų buvo priversti išsikelti iš Padnestrės teritorijos

Konflikto priežastys:

- Politinės, geopolitinės

Politiniai siekiai:

- *Status quo* išsaugojimas

Išorės karinis/civilinis dalyvavimas:

- Rusijos kariniai daliniai Padnestrės teritorijoje: parama separatistiniam režimui, kliūtis deryboms dėl įšaldyto konflikto suregulavimo

Egzistuojantis derybinis mechanizmas:

- Uždaras/ dominuojamas Rusijos

PIETŲ OSETIJA**Konflikto raida:**

- Po I Pasaulinio Karo Gruzijos teritorijoje įkurtas Pietų Osetijos autonominis regionas, Rusijos Federacijos teritorijoje įkuriant Šiaurės Osetijos autonominį regioną
- Prasidėjus Tarybų Sąjungos byrėjimui Gruzijoje susiformuoja nacionalistinis judėjimas, Pietų Osetijoje taip pat pasklinda separatistinės nuotaikos
- 1989 m. siekiant numalšinti susidūrimus tarp gruzinų ir osetinų į Pietų Osetijos teritoriją įvedamos sovietų karinės pajėgos
- 1991 m. Pietų Osetija vienašališkai deklaruoja nepriklausomybę nuo Gruzijos
- 1992 m. užsitęsęs konfliktas baigiamas dislokuojant Rusijos, Gruzijos ir Pietų Osetijos taikos palaikymo pajėgas.
- 2006 m. Pietų Osetijoje referendumu patvirtintas nepriklausomybės nuo Gruzijos siekis

Etninė struktūra:

- 70 proc. gyventojų sudaro osetinai

Etninio valymo atvejai:

- Santykinai nedidelė dalis gruzinų buvo priversti išsikelti iš Pietų Osetijos teritorijos

Konflikto priežastys:

- Etninės

Politiniai siekiai:

- Inkorporacija į Rusijos Federaciją →

Išorės karinis/civilinis dalyvavimas:

- Teritorijoje dislokuoti Rusijos kariniai daliniai

Egzistuojantis derybinis mechanizmas:

- Uždaras/ kontroliuojamas Rusijos

ABCHAZIJA**Konflikto raida:**

- 1921 m. Įkurta autonominė Abchazijos socialistinė respublika
- 1931 m. autonominė Abchazijos respublika inkorporuota į Gruzijos sudėtį
- 1991 m. Abchazija vienašališkai paskelbė nepriklausomybę, nors tik mažiau nei 1/5 Abchazijos gyventojų – etniniai abchazai
- 1992 m. Gruzija siekdama išlaikyti *status quo* įveda į Abchazijos teritoriją karinius dalinius
- 1993 m. ginkluotas konfliktas
- 1994 m. pakartotinai vienašališkai skelbiama Abchazijos nepriklausomybė

Etninė struktūra:

- Abchazai sudaro apie 35 proc. gyventojų mažumą

Etninio valymo atvejai:

- Didelio masto karinis konfliktas etniniu pagrindu

Konflikto priežastys:

- Etninės

Politiniai siekiai:

- Nepriklausomybė

Išorės karinis/civilinis dalyvavimas:

- Nuo 1993 m. Abchazijos teritorijoje dislokuoti Rusijos kariniai daliniai

Egzistuojantis derybinis mechanizmas:

- Uždaras/ dominuojamas Rusijos

KALNŲ KARABACHAS**Konflikto raida:**

- Po I Pasaulinio Karo Azerbaidžano teritorijoje įkurtas Kalnų Karabacho autonominis regionas (dauguma gyventojų – etniniai Armėnai)
- 1991 m. Kalnų Karabachas vienašališkai paskelbia nepriklausomybę nuo Azerbaidžano
- 1991-1994 m. karinis konfliktas, dėl Rusijos įsikišimo pasibaigęs paliaubomis, perdėjant Kalnų Karabachą Armėnijos kontrolei kartu su dalimi Azerbaidžano teritorijos. Galutinio susitarimo tarp abiejų valstybių taip ir nebuvo pasiekta
- 2006 m. Kalnų Karabache įvyko referendumas, patvirtinęs nepriklausomybės siekį

Etninė struktūra:

- Šiuo metu 75 proc. gyventojų sudaro etniniai armėnai, tačiau paliaubų metu prijungtose Azerbaidžano teritorijose gyvena koncentruotos azerų bendruomenės

Etninio valymo atvejai:

- Didelio masto karinis konfliktas etniniu pagrindu

Konflikto priežastys:

- Etninės, religinės

Politiniai siekiai:

- Nepriklausomybė/ naujos sienos nustatymas

Išorės karinis/civilinis dalyvavimas:

- Armėnijos kariniai daliniai

Egzistuojantis derybinis mechanizmas:

- Tarptautinis/ internacionalizuotas

Analitikų teigimu, galimybės pritaikyti Kosovo precedentą NVS erdvėje esantiems „išaldytiems“ konfliktams yra ribotos dėl keleto priežasčių:

1. Vakarams pripažinus Kosovo atvejo išskirtinumą kitų kva-zi-valstybinių darinių nepriklausomybės reikalavimai remiantis šiuo precedentu negali būti pripažinti teisėtais tarptautiniu mastu. Kitaip tariant, sprendimas dėl Kosovo neturėtų sukurti tarptautinės teisės precedento, nes šios provincijos atžvilgiu jau nuo 1999 metų taikomos JT nuostatos, o JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje Nr. 1244 (paskelbtoje 1999 m.) jau buvo įtvirtintos nuostatos dėl būtinybės išspręsti provincijos teisinį ir politinį statusą. Būtent dėlto daroma išvada, jog Kosovo atvejis negali būti prilygintas kitiems separatistiniams židiniams, kurių neadministruoja JT.
2. Pietų Kaukazo teritorinių konfliktų specifika ir tarpusavio skirtumai: skirtingos istorinės ir politinės konfliktų atsiradimo priežastys, Rusijos vaidmuo konfliktų sureguliuojime. Kosovą jau nuo 1999 m. administruoja JT, tuo tarpu, „išaldyti“ regioniniai konfliktai NVS erdvėje yra uždari, jų derybinius formatus iš esmės kontroliuoja Rusija. Jeigu taikos palaikymo pajėgos Kosove turi JT mandatą, tai Abchazijoje, Pietų Osetijoje ir Padnestrėje – ne. Būtent pagal šias svarbias charakteristikas Kosovo ir separatistinių židinių posovietinėje erdvėje atvejai skiriasi.

Nepaisant to, spekuliacijos tokia galimybe (nors ir be realaus pagrindo ją „iki galo“ įgyvendinti) neabejotinai turi įtakos saugumo situacijai regione.

- **Padnestrė.** naujasis Moldovos pasiūlymas dėl Padnestrės klausimo sprendimo yra itin palankus Rusijai. Šiame pasiūlymų pakete numatyta plati Padnestrės autonomija Moldovos sudėtyje, Moldovai savo ruožtu įtvirtinant savo neutralumą (t.y. atsisakant narystės NATO planų) ir pripažįstant privatizavimo politikos Padnestrėje teisėtumą, o Rusijos pajėgas pakeičiant tarptautiniais stebėtojais. Iš esmės Rusijos tikslas šioje situacijoje būtų pasiektas – Moldovos narystė NATO tokiu atveju taptų negalima, tačiau Rusijai tektų atitraukti karinius dalinius iš Padnestrės taip dalinai prarandant kontrolę, be to, neutralumo paskelbimas formaliai neriboja Moldovos integracijos į ES galimybių.

Kodėl Padnestrės atveju Rusijai būtų naudingos manipuliacijos Kosovo precedentu?

- Padnestrės statuso neaiškumas trukdytų tolesnei Moldovos europinei integracijai, nesant aiškių susitarimų dėl Padnestrės sienų ir muitų kontrolės gilesnis bendradarbiavimas su ES faktiškai neįmanomas.

- **Abchazija ir Pietų Osetija.** Abchazijos atveju manipuliacijos Kosovo precedentu turi daugiausia pagrindo. Abu konfliktai iš esmės yra etninio pobūdžio. Dauguma analitikų jau dabar teigia, jog Abchazijos „sugrįžimas“ į Gruzijos sudėtį įmanomas tiek pat, kiek Kosovo grįžimas į Serbijos sudėtį, o galutinis rezultatas, pritaikius Kosovo precedentą, galėtų būti ir Abchazijos nepriklausomybė. Tuo tarpu Pietų Osetijos atveju Kosovo precedento taikymo galimybės itin ribotos – Pietų Osetiją inkorporavus į Rusijos sudėtį be Gruzijos sutikimo tarptautinės teisės požiūriu tai būtų laikoma Gruzijos teritorijos dalies aneksavimu.

Kodėl Abchazijos ir Pietų Osetijos atveju Rusijai būtų

naudingos manipuliacijos Kosovo precedentu?

- Siekiant sutrukdyti Gruzijos narystės NATO veiksmų plano priėmimui, galimybė siūlyti Tbilisiui įvairius Abchazijos ir Pietų Osetijos reintegracijos scenarijus, kurie didintų Rusijos įtaką Gruzijos vidaus ir užsienio politikai. Taip pat siekiant destabilizuoti vidaus padėtį Gruzijoje

• **Kalnų Karabachas.** Tai sudėtingiausias atvejis, šio konflikto sprendimas nepriklausomybės keliu pareikalautų iš naujo perbraižyti sienas tarp trijų valstybių: Armėnijos, Azerbaidžano ir naujos Kalnų Karabacho respublikos, objektyvaus istorinio pagrindo Kosovo precedento taikymui beveik nėra.

Kodėl Kalnų Karabacho atveju Rusijai būtų naudingos manipuliacijos Kosovo precedentu?

- Politinio nestabilumo Armėnijoje didinimas, galimybė susilpninti abiejų konfliktuojančių valstybių euroatlantinės integracijos galimybes. Kartu tai priemonė sukliudyti Azerbaidžano energetiniam bendradarbiavimui su Vakaraais, manipuluojant konflikto atsinaujinimu.

3. Rusijos politinė ir ekonominė parama separatistiniams regionams NVS erdvėje: „už“ ir „prieš“

Argumentai UŽ	Argumentai PRIEŠ
<ul style="list-style-type: none"> • Politinio nestabilumo Pietų Kaukaze aktualizavimas, taip mažinant Armėnijos, Azerbaidžano, Gruzijos ir Moldovos euroatlantinės integracijos perspektyvas, galimybė išsaugoti Rusijai lojalias nepripažintas respublikas kaip įtakos regione svirtus • Galimybė tarptautinės bendruomenės akyse paversti Kosovą „antruoju Iraku“ diskredituojant Vakarų politinį sprendimą kaip destabilizavusį tarptautinę situaciją • Parama separatistams „iki tam tikros ribos“ leistų Rusijai siūlyti metropolinėms valstybėms (Moldovai, Gruzijai) įvairius šių kvazi-valstybių darinių reintegracijos modelius, kurių paskirtis – primesti šioms valstybėms Maskvai palankias politines ir ekonomines taisykles. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rusijos narystės PPO klausimas. Nesureguliuotus sienų ir muitinių santykių su Abchazija ir Pietų Osetija Rusijos narystei PPO kelias gali būti užkirstas. • „Domino efektas“ Rusijos teritorijoje. Čėčėnijoje, Šiaurės Osetijoje ir Ingušetijoje tebesitęsia sporadiški susidūrimai su maištininkais. Taigi etninio-separatistinio konflikto atsinaujinimo grėsmė išlieka. • Teritorinio valstybių vientisumo principą propaguojanti Maskvos pozicija buvo palankiai įvertinta daugelyje valstybių, susiduriančių su separatizmo problemomis (Bosnija ir Hercegovina, Ispanija, Kipras, Kinija, Serbija). Kita vertus, parama separatistiniams judėjimams NVS erdvėje neleidžia Rusijai kapitalizuoti šį palankumą taip, kaip tai buvo įmanoma Serbijos atveju: susitarimas su Serbija dėl Rusijos Pietų Srovės dujotiekio, 51 proc. Serbijos naftos kompanijos „Naftna Industrija Srbija“ akcijų perėmimas, susitarimas dėl dujų saugyklos Serbijos teritorijoje statybų ir pan.

Akivaizdu, jog viskas ko gali imtis Rusija santykiuose su separatistiniais regionais – jų suverenizacija „iki tam tikros ribos“, t.y. vadinamąjį „trečiąjį kelią“. „Trečiojo kelio“ pasirinkimas neturėtų būti vertinamas kaip strateginis posūkis Rusijos užsienio politikoje, greičiau tai taktinis sprendimas pasikeitusioje tarptautinėje situacijoje. Tikimybė, kad Rusija rems separatizmą Pietų Kaukaze

„iki galo“ (t. y. iki visiškos nepriklausomybės, rizikuojant įsivelti į atvirą konfliktą su Vakarais) yra menka. Palankiausia Rusijai yra išsaugoti status quo – neaiškumo situaciją Pietų Kaukaze, kuri, lyginant su oficialiu pripažinimu, palieka kur kas daugiau manevro laisvės ir sukuria mažiau įsipareigojimų. Didžiausias „trečiojo kelio“ privalumas yra galimybė užkonservuoti dabartinę Rusijos poziciją „išaldytų“ konfliktų atžvilgiu inkorporuojant į savo retoriką Kosovo precedentą ir juo remiantis gauti politinių dividendų iš „po Kosovo“ susiklosčiusios situacijos: tiek Pietų Kaukazo šalių narystės NATO klausimu, tiek derybose dėl „išaldytų“ konfliktų suregulavimo su Moldova, Gruzija, Armėnija ir Azerbaidžanu pagal Rusijos diktuojamas taisykles.

Rytų geopolitikos studijų centro tikslas – tapti institucija, kurias Vakaruose jau seniai įprasta vadinti idėjų kalvėmis, smegenų centrais.

Centras, kurdamas tiltus, jungiančius intelektualinį-akademinių potencialą su praktine politika, siekia prisidėti prie Lietuvos „smegenų centrų“ mokyklos kūrimo ir stiprinimo.

Centras siekia sustiprinti ekspertinius Lietuvos pajėgumus, nagrinėjant ir vertinant politinius, ekonominius ir socialinius reiškinius NVS erdvėje. Lietuvai esant dinamiškoje geopolitinėje būsenoje neišvengiamai kyla poreikis strategiškai įvertinti iš Rytų kylančias galimybes ir grėsmes, jų poveikį Lietuvos nacionaliniams interesams ir sukurti ilgalaiķ užsienio politikos Rytų atžvilgiu modelį.

Rytų geopolitikos studijų centras 2008 metais planuoja parengti šias analitines studijas:

- „Rusijos politinis ir ekonominis elitas: „silovikai“, liberalai, technokratai“
- „Europos saugumo sistemos plėtra: Rytų transformacija?“
- „Rusija po prezidento rinkimų: ekonominės ir politinės raidos scenarijai“
- „Rusijos ir Baltarusijos sąjunginės valstybės perspektyvos“